

ZAKES MDA

Asıl adı Zanemvula Kizito Gatyeni Mda olan, 1948 yılında Güney Afrika'da doğan Zakes Mda, romancı kimliğinin yanı sıra şair, oyun yazarı, ressam, besteci ve akademisyen olarak da tanınmaktadır. Edebiyatla erken yaşlarında tanışan Zakes Mda'nın ilk kitabı 1977 yılında yayımlandı. İlk romanı *Adınla Başlar Hayat (Ways of Dying)* ülkesinin en prestijli ödülü olan M-Net Kitap Ödülleri'ne layık görüldü. Bunun yanı sıra öykü, şiir ve tiyatro metinleri yazmayı sürdüren Zakes Mda, Güney Afrika'daki önemli edebiyat ödüllerinin tamamını kazandı. Zakes Mda halen ABD'de yaşıyor ve Ohio Üniversitesi'nde Yaratıcı Yazarlık dersleri veriyor. Zakes Mda'nın yapıtları şunlardır: *New South African Writing* (1977), *We Shall Sing for the Fatherland* (1979), *Dead End* (1979), *Dark Voices Ring* (1979), *The Hill* (1980), *Banned: A Play for Radio* (1982), *Summer Fires* (1982), *Bits of Debris: The Poetry of Zakes Mda* (1986), *And the Girls in their Sunday Dresses* (1988), *Joys of War* (1989), *The Plays of Zakes Mda* (1990), *The Nun's Romantic Story* (1991), *Soho Square* (1992), *When People Play People: Development communication through theatre* (1993), *And the Girls in Their, Sunday Dresses: Four Works* (1993), *Ways of Dying* (1995), *She Plays with the Darkness* (1995), *Melville 67* (1998), *The Heart of Redness* (2000; *Kızılığın Kalbi*, Çev. Gül Korkmaz, Ayrıntı Yay., 2012), *The Madonna of Excelsior* (2002), *Fools, Bells and the habit of eating: Three Satires* (2002), *The Whale Caller* (2005), *Cion* (2007), *Black Diamond* (2009), *Sometimes there is a Void: Memoirs of an Outsider* (2011), *The Sculptors of Mapungubwe* (2013)

Ayrıntı: 1198
Edebiyat Dizisi: 237

Adınla Başlar Hayat
Zakes Mda

Kitabın Özgün Adı
Ways of Dying

İngilizceden Çeviren
Damla Yeşil

Yayıma Hazırlayan
Hazal Uzuner

Son Okuma
Barış Özdemir

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Fotoğrafı
Artur Borzecki Photography / Moment / Getty Images Turkey

Kapak Tasarımı
Arslan Kahraman

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *Haziran 2018*

Baskı Adedi 2000

ISBN 978-605-314-295-9
Sertifika No: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Fax: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

 twitter.com/ayrintiyayinevi

 facebook.com/ayrintiyayinevi

 instagram.com/ayrintiyayinlari

Zakes Mda
Adınla Başlar Hayat

EDEBİYAT DİZİSİ SON ÇIKAN KİTAPLAR

BİR SON DUYGUSU / *Julian Barnes*

HAYAT DÜZEYLERİ / *Julian Barnes*

MUTSUZLUK ZAMANLARINDA MUTLULUK / *Wilhelm Genazino*

KIRIK KÖŞELİ İLKBAHAR / *Mario Benedetti*

GECELERİ DAİRELER ÇİZEREK YÜRÜRÜZ / *Daniel Alarcon*

BİR BUĞDAY TANESİ / *Ngũgĩ wa Thiong'o*

İSTİSNA / *Christian Jungersen*

ORBİTOR / *Mircea Cărtărescu*

KAYBOLUYORSUN / *Christian Jungersen*

İÇERDEKİLER / *Victor Serge*

TİBET ŞEFTALİ TURTASI / *Tom Robbins*

BAHAR / *Sabine Adatepe*

CHE'NİN BİRLİĞİ / *Carlos Gamerro*

EFENDİNİN GÜZELİ / *Albert Cohen*

FRANSIZ SAVAŞ SANATI / *Alexis Jenni*

ARADAKİ NEHİR / *Ngũgĩ wa Thiong'o*

BEDENİN GÜNCEŞİ / *Daniel Pennac*

ZAMANIN GÜRÜLTÜSÜ / *Julian Barnes*

ORBİTOR Göz Kamaştırıcı / *Mircea Cărtărescu*

KIRAÇ GÖKYÜZÜ / *E. E. Sule*

DENİZ DENİZ / *Iris Murdoch*

BAŞLAMA YERİ / *Ursula K. Le Guin*

SİLAHI SEÇMEK / *Judith Kuckart*

KARANLIK GÜZERGÂHLAR / *John Ralston Saul*

AĞABEYİNE ÇİÇEK TAŞIYAN KIZ / *Natsuki Ikezawa*

NOSTALJİ / *Mircea Cărtărescu*

KELEBEKLER ZAMANI / *Julia Alvarez*

EVA / *Ersi Sotiropoulos*

AHU HANIM'IN KOCASI / *Ali Muhammed-i Efgâni*

GÜCÜMÜZÜN DOĞUŞU / *Victor Serge*

Zakes Mda

Adınla Başlar Hayat

Bağırıyor Refakatçi: “Ölmenin birçok biçimi vardır!” Acının izleri sesinde ve yüzünde haritası öfkenin. Sessizliğe gömülüyoruz. “Bu kardeşimiz öyle bir biçimde öldü ki söyleyecek tek bir söz bırakmadı bizlere. Bu küçük kardeşimiz kendi çocuğumuzdu, ölümü daha da çok acıtıyor çünkü biz yarattık bu ölümü.” Küçük çocukları ilk kez vermiyoruz toprağa. Her gün gömüyoruz onları. Ama onlar düşman tarafından öldürülüyor... savaştığımız düşman tarafından. Bu küçük kardeşimizse bizi özgürleştirmek için savaşanlar tarafından öldürüldü!”

Mırıldanıyoruz. Böylesi yorumlar yapmak Refakatçi'nin işi değildir. Görevi, bu çocuğun ölümle nasıl buluştuğunu anlatmaktır; düşman cephaneliğine mermi taşımak değil. Durumu politik görüşü lehine kullanıyordur belki, kim bilir? Fakat diğerleri düşünür; utancımızı sergilemeden tüm dünyaya, Refakatçi'nin cenaze kalabalığına küçük kardeşimizi

nasil öldürdüğümüzü açıklamasının bir yolu yoktur. Düşmanın bunu alıp bize karşı kullanması kesinlikle Refakatçi'nin hatası olamaz. Tüm iyi Refakatçiler gibi o da gerçeklere sadık kalacaktır.

Toloki, bu kalabalıkta Refakatçi'nin gördüğünü gördüğü hâliyle söyleme özgürlüğüne şiddetle inananlardandır. Pek çok cenaze merasimine katılmıştır ve bu törenlerde bulunmak üzere görevlendirilmiş Refakatçilere hayranlığı vardır. Onlar, merhumu canlıyken son kez görenler, şanslı olanlardır. Ölme biçimleri hakkında büyüleyici bilgilerin kaynağı çoğu kez onlardır.

Öne doğru ilerliyor Toloki, her şeyi duymak istiyor. Refakatçi'nin patavatsızlığının yarattığı homurtular öyle şiddetleniyor ki öfkesine koşan sözleri yutuyor. Kalabalığı dirsekleriyle yarması gerektiğini düşünüyor yolu açmak için, fakat insanlar gönüllü olarak uzaklaşıyorlar. Neden yol veriyorlar? Şaşırıyor Toloki. Belki de mesleğinin nişanesi olarak her cenaze merasiminde giydiği siyah kostümü ve taktığı silindir şapkasına duydukları saygıdandır. Fakat öyleyse, kör bir panikle arkalarındakileri ittire kaktıra geri çekilirken neden kapatıyorlar elleriyle burunlarını ve ağızlarını? Kahvaltıda yediği fasulyedendir belki. Fasulyeye biraz şeker katmanın kötü kokuyu alacağını söylerler ama şekeri yoktu Toloki'nin. Yahut bütün bir hafta yıkanmadığından oluyordu bunlar ve Aralık güneşinin iyi davrandığı hiç görülmemişti. Öyle meşguldü ki cenaze merasimlerine katılmakla, yüzücülerin vücutlarındaki tuzu durulamakta kullandıkları açık duşlardan faydalanmak için sahile gidecek vakti yoktu.

Fısıldıyor bir sarhoş, kalabalığın geri çekilmesine neden olan her neydiyse ondan etkilenmeyen tek insan: "Motlo Noeller, babalık." Mutlu Noeller babalık? Babalık? Toloki altı üstü otuz sekiz yaşında. Belki sarhoştan da genç. "Parfümden oluyor babalık. Kokusu fazla keskin." Alaycı gülüşünü zapt etmeye çalışan bir kadını duyuyor Toloki. Bir insan, bu mukaddes kokudan neden rahatsız olur ki? Bir cenaze törenine gitmeden önce, mesleki alışkanlığının bir

parçası olarak vücuduna boca ettiği parfümdür bu. Bu hummalı Noel gününde keskin kokusu sadece kendi vücudundan değil, kalabalıktan da yayılan kötü ter kokusuna karışarak şiddetlenmiştir.

Refakatçi'nin cüretkârca durduğu derme çatma kürsüye epey yakın şimdi, fakat söylemek istediği sözü hâlâ duyamıyor. Kimilerimiz Refakatçi'nin sözünü kesiyoruz. Kimisi de söz kesenlerin sözünü kesiyor. Böylece birbirimizi duymuyoruz. Toloki, ömrü hayatında Refakatçi'nin sözünün kesileceğine şahit olacağını düşünmemişti hiç. Önceleri duyulmamış bir hüremetsizlik bu, kutsala. Hem de küçük, masum bir çocuğun cenaze töreninde, Noel gününde.

Derken onu görüyor, çocuğun annesini. Hıçkırıklarla sarsılıyor kadın, etrafı onu teskin etmeye çalışan kadınlarla çevrili. Atışan kalabalığa ilgiyle çeviriyor gözlerini ve Toloki bu gözleri daha önce görmüş olduğunu düşünüyor. Ama nasıl olur? Yaklaşmalı ve onunla konuşmalı. Ancak böyle emin olacak. Lâkin insanlar kadının çevresini sarıp sarmalıyor ve Toloki'yi durduruyor.

“Sadece onunla konuşmak istiyorum.”

“Kim olduğunu biliyoruz. Toloki'sin sen, Profesyonel Yas Tutucu. Burada hizmetine ihtiyacımız yok. Bizim yas tutanlarımız bize yeter.”

“Profesyonel olarak görmek istemiyorum ki onu. Lütfen onunla konuşmama izin verin.”

“Hah! Ardımızdan hizmetinden faydalanması için onu ikna edebileceğini sanıyorsun? Sana şu kadar diyeyim, profesyonel bir yas tutucuya verecek paramız yok. Çok şükür kendi yasımızı kendimiz tutabiliyoruz.”

Köylüsü olduğundan kuvvetle şüphelendiği bu kadını görmesine bir şekilde engel olan bu insanlar da kim? Toloki, onların sokak komitesi üyeleri olduğunu öğreniyor. Oğlunun ölümüne dair sorularla kadını taciz etmek isteyenlerden korumak için bu insanlar belirlenmiştir. Gazete muhabirleri kadına yaklaşmak için özel bir istek içinde, yaklaşip oğlunun kendi insanları tarafından öldürüldüğü gerçeği karşısında ne düşündüğü gibi saçma sapan sorular sormanın

peşinde. Kadını yıkıcı şeyler söyleme tuzağına düşürmekle ilgileniyor muhabirler; yıkıcı şeyler söylesin ki kadın, ertesi gün yıkıcı manşetler basabilsinler. Sokak komitesi ise her daim tetikte.

Refakatçi, merhumun, küçük kardeşimizin ölümünü anlatmaya daha fazla devam edemiyor. Gürültü patırtı öylesine şiddetli. Kilise vaizi hızlıca bir dua okuyor. Bahçıvan kürekleri ve çapa kürekleri mezarın yanı başındaki toprak yığınına kemiriyor, küçük kardeşimize sonsuza dek yatak olacak çukur kısa zamanda âminlerle doyuyor. Çukurun olduğu yerde yükselen küçük toprak yığınına çapa küreğiyle incelikle şekillendirirken bir adam, mezarın yanı başındakiler ilahi söylüyor. Çelenkler seriliyor. Çelenklere yazılı mesajların âdet olduğu üzere sesli okunup okunmayacağını merak ediyor kimileri; o değil de sahi bu matemli annenin akrabaları nerede? Hiç akrabası yok, diye cevaplıyor bir başkası. Sokak komitesidir ancak annenin yakınları. Ardından tabutu gömütlüğe getiren kamyonetin ardı sıra bir cenaze alayı düzenleniyor; cenaze alayı hazır durumda, merhumun annesinin gettodaki evine yapılacak törensel yürüyüşe, ellerimizi yıkayacağımız ve sokak komitesi tarafından hazırlanan yemekleri yiyeceğimiz o yere gitmeye.

Toloki hızlıca merhumun evine gitmeye, ellerini yıkayıp sahneden çekilmeye karar veriyor. Ona bu denli saygısızca davranan bu insanlarla yapacak hiçbir şeyi yok. Ne kadar aç olursa olsun, yemeklerine dokunmayacak onların. Cenaze törenlerine bu denli hürmet etmese, ellerini bile yıkamadan hemen şimdi evine giderdi. Hâlihazırda mezarlığın dış kapısında bekleyen cenaze alayının başına doğru yol alırken, insanlar Toloki için yolu açıyor. Toloki sokağa vardığında, ilerleyemeden olduğu yerde kalmış cenaze alayını ve sabırsızca sıcak havadan yakınan insanları buluyor. Diğerleri ilahi söylemeye yelteniyor, ancak gömütlükteki kavgadan kısılmış sesleri. Hâlâ çıkan çelimsiz bir iki ses, sokaktaki tiz klakson sesleriyle eziliyor.

Klakson sesleri, tümü renkli kurdeleler ve balonlarla süslenmiş bir dolu araba ve otobüsün oluşturduğu düğün

alayından geliyor. Düğün alayı ters istikamete gidiyor ve cenaze alayına yol vermiyor. Cenaze alayı da yol vermez, çünkü âdettendir, ölüye saygı gereği yol hakkı cenaze alayınındır. Düğün alayı, ilerleyememe hâlinde hoşnut eğleniyor, ne kadar yükseliyorsa sesleri işte o kadar sesli şarkı söylüyorlar. Başları ve bazen yarı çıplak, rengârenk vücutları araba ve otobüslerin pencerelerinde beliriyor, düzensiz bir ritim yaratacak biçimde elleriyle araçların yanlarına vuruyorlar. Gelin ve damadı taşıyan, öndeki üstü açık arabanın şoförü, ölü çocuğun annesini taşıyan kamyonetin şoförüyle tartışıyor.

“Yol vermelisin!”

“Ama biz cenaze alayız.”

“Bizimki güzel insanların, birinci sınıf araba ve otobüslerin alayırken, sizinki külüstür bir kamyonetin ve ayaklı pejmürde ruhların alayı.”

“Bu insanların yoksul olması benim suçum değil.”

Kimse yerinden oynamayacak. Şiddetli bir kavga peyda olabilir, zira üstü açık arabanın şoförü iri yarı herifin teki ve bu herif, kamyonetin ufak tefek şoförünün annesinin mahrem yerlerini diline dolamaya başlıyor, çelimsiz şoförün annesinde bulunduğunu aklının ucundan bile geçirmediği yerlerini... Toloki üstü açık araca doğru yürüyor. Gelini ve damadı selamlıyor, tam cenaze görgüsüne dair acımasız bir ders vermek üzere ki üstü açık arabanın huysuz şoförü bütün bu olanlardan sonra geçiş hakkını aniden cenaze alayına vermeye karar veriyor. Düğün alayındaki diğer araçlara sinyal vererek yol kenarına park etmelerini söylüyor, böylece cenaze alayı olaysız biçimde ilerleyebilecek. Toloki gülümsüyor. İnsanlar üzerinde böyle etkileri oluyor zaman zaman. Belki de bu etkiyi üzerinden yayılan hoş kokuya borçludur. Bir de mesleğinin nişanesi siyah kostümüne ve silindir şapkasına. Üstü açık aracın şoförünün Toloki'nin cüssesinden çekindiği söylenemez. Aslına bakarsanız Toloki oldukça kısıdır. Fakat boydan eksikliğini vücudunun enlemesine genişliği tamamlar. Oldukça gürbüz yapıldır ve omuzları yastan doğan tüm kederi rahatça taşıyabilecek

denli geniştir. Sarı yüzü geniş ve nerdeyse dümdüzdür. Küçük, çocuksu ağzının tepesinde dikili sivri uçlu burnu bu minik ağzı iyice gölgeler. Gözleri küçük ve her daim hüzünlü. Öyle ki bu hüzünlü gözler, mezar başında takındığı meşhur tavrına bürünürken en etkili hâindedir. Gözlerinin üzerindeki kalın kaşlar, tüylü bir çalı tırtılını andırır.

Kamyonetin şoförü, Toloki'ye yaklaşıyor: “Az önce gömdüğümüz çocuğun annesi, yaptığınız şey için size teşekkür etmek istiyor.”

Böylece kamyonete gidiyor ve kuşkusunda haklılığı ortaya çıkıyor. Artık hiç şüphesi yok, gördüğü Noria'nın ta kendisi. Noria, köydeki güzel kibirli yosma... Şimdi biraz yaşlanmış ve bitkin düşmüş. Fakat hâlâ güzel. Noria da onu tanıyor.

“Toloki! Köydeki Toloki'sin sen!”

“Evet Noria, benim. Gömütlükte seni görmek istedim ama sana yaklaşmama izin vermediler.”

“Onları suçlayamazsın Toloki. Çocuğum öldüğünden beri bize her çeşit insan musallat oluyor.”

Ardından Noria, bu tatsız cenaze işleri sona erdiğinde gettoya onu görmeye gelmesini teklif ediyor Toloki'ye. Mutluca zıplayan ayaklarıyla uzaklaşıyor Toloki. Ellerini yıkayacak ve hızlıca terk edecek orayı. Noria'yı görecektir yarın, belki de ertesi gün. Tanrım! Noria! Onu görmeyeli nerdeyse yirmi yıl olmuş! Kaç yaşındadır şimdi? Otuz beş olmalı. Ondan üç yaş büyük olduğunu hatırlıyor. Noria köyü terk ettiğinden beri zorlu yaşam alacağını almış ondan. Ama güzelliğine dokunmamış.

* * *

Şehirde farklı değildir, sahiden de değildir. Tıpkı ardımızda bıraktığımız köyümüzde yaptığımız gibi, burada da yaşamlarımızı tek bir kişinin yaşamıymış gibi yaşarız. Herkes hakkında her şeyi biliriz. Biz yokken olanları bile biliriz; gecenin koyuluğunda kapalı kapıların ardında olanları. Biz, ne olduysa yazan ayaklı gazeteleriz. Sözlü anlatılarımızda

hikâye anlatıcısı, anlatmaya “Bir zamanlar... olduğunu söylerler” diye başladığında, bir zamanlar olanı söyleyenler biziz. Hiç kimse hiçbir hikâyenin sahibi değildir. Hikâyenin sahibi topluluğun kendisidir ve topluluk, hikâyeyi uygun gördüğü biçimiyle söyler. Toloki ve Noria meselesinde nasıl olup da her şeyi bildiğimize şaşmasaydınız, topluluğun sesi adına bu hikâyeyi anlatan sesi meşru kılma ihtiyacında olmayacaktık.

Hem Toloki hem de Noria, köyü farklı zamanlarda terk ettiler ve kendilerini şehirde kaybetmeye fazlasıyla meyillidiler. Birbirlerini bulmak gibi bir arzuları yoktu ve böylece birbirlerinin varlığını unuttular. Fakat biz, onların yolları kesişmeyen apayrı ve yavan hayatlarının izini sürmeyi hiç bırakmadık. Onlar mutluyken mutluyduk. İncindiklerinde hissettik acıyı. Başlarda onları bir araya getirmeye çalıştık, tıpkı zaman zaman bir araya gelip memleketlerinden bahsedene ve doğumlar, evlilikler, atalardan kalma şöenler, ölümler gibi ortak paydaları anan memleketliler gibi. Fakat tüm çabalarımız, bir köpeğin tüyleri arasına karışan ter damlası gibi yok oldu. Aslına bakarsanız, Toloki, profesyonel bir yas tutucu olarak bile memleketlilerinin katıldığı cenaze törenlerinden kaçındı. Şehirde iyi bir iş tutturana ve köylülerini tanımazlıktan gelen mobilyacı Nefolovhodwe ile yaşadığı kötü tecrübeden beri, Toloki'nin kendi köyünden olup da şehre yerleşen hiç kimseyle bir şey yapma isteği yoktu. Nefolovhodwe ile yaşadığı sorun, seneler önce, şehirdeki ilk günlerinde olmuştusa da Toloki bağışlayacak ve unuttacak bir insan değil. Öte yandan Noria hep hemşerileriyle ve ülkenin dört bir yanından gelip de gettoya yerleşen diğerleriyle topluluk hâlinde yaşadı. Böylece Toloki ve Noria'yı bir araya getirme fikrini bugüne dek aklımızdan çıkardık, bu küçük kardeşimizin cenaze merasimine dek.

* * *

Toloki uyumaya hazırlanırken, katedralin birbirine uzak çanları “Sessiz Gece”yi çalıyor. Çanların vuruşu, daha bu

sabah kilisenin basamaklarında melek yüzlü çocuk koristlerin söylediği neşeli Noel ilahisinden farklı; ağır ve hüzünlü. Sabah cenaze merasimine gitmek üzere yola koyulmuştu ki durmuş, kilisede söylenen ilahiyi dinlemişti. Noel Günü'nün kayda değer bir önemi yoktur onun için. Keza kilisenin de. Fakat Toloki Noel ilahilerini sever, ne vakit bir Noel ilahisi duysa eşlik eder. O gün ise fazla uzun kalamamıştı, çünkü cenaze merasiminin ne zaman gerçekleşeceğini bilmiyordu. Bu cenazede bulunma sebebi mesleki değildi. Doğrusu o sabaha dek o gün bir cenaze merasimi olacağını bilmiyordu. Noel Günü'nde cenaze töreni düzenlenmesi alışıldık şey değil. Tüm gün rıhtımın orda, şahsına has dinlenme yerinde, dinmez bir usançla oturup kıyafetlerini dikmeye ve gelecekte mezarlıkta geçirilecek yoğun günler için eşyalarını hazırlamaya mahkûm olacağını düşünüyordu. Derken bu günlerde olup biten ilgi çekici olaylardan, çocuğu öldürülen kadından ve kadının merhumun bu Noel Günü'nde toprağa verilmezse bir daha verilmeyeceğine dair inadından bahseden iki liman işçisinin konuşmasını duydu. Toloki hemen oracıkta bu fırsatı değerlendirmeye ve gömütlükte tatminkâr bir gün geçirmeye karar verdi. Bu cenaze merasiminin ucunun memleketlisi bir kadına dokunduğunu sezmemişti, aksi takdirde biliyoruz ki merasime gitmeyecekti. Fakat en nihayetinde, Noria'yı gördüğüne memnundu.

Katedralin çanı bir saattir düzenli aralıklarla "Sessiz Gece"yi çalıyor. Toloki, kulenin penceresinde, muhtemelen çan kulesinin içerisinde parıldayan kırmızı, yeşil, mavi, sarı ve beyaz ışıklarıyla bir Noel ağacının durduğunu görebiliyor. Gecelerini rıhtım yakınındaki sığınakta ve bekleme odasında geçiriyor Toloki, burayı kendi köşesi belliyor ve katedral, Toloki'nin köşesinden birkaç sokak ötede. Ancak bir tepenin üzerinde konumlandığından, Toloki ışıkların güzelliğinin tadını çıkarabiliyor ve bu gece çanlar Noel ilahilerinden ninniler yaparak onu saadet dolu bir uykuya yatırıyor. Ama önce yiyecek bir şeyler hazırlamalı. Neyi var neyi yoksa içine doldurduğu alışveriş arabasından en sevgili yemeğini, yeşil soğanla çeşnilendirilmiş enfes bir İsviçre kekini

muhafaza eden bir paket çıkarıyor. Her daim güvenli olduğunu bildiği bir köşeye ittiriyor arabayı. Her ne kadar köşesi açık bir alandıysa da kimse eşyalarına dokunmaz Toloki'nin. Cenaze törenlerine gidip eşyalarını bütün gün başıboş bıraktığında bile... Herkes bilir ki alışveriş arabası yaz kış demeden işte rıhtımın oracıkta uyuyan Toloki'nindir. Kimse dokunmaz, ne Toloki'ye ne de ona ait eşyalara. Ne temizlikçiler ne de polis. Hatta yük gemilerinde çalışan kaba saba denizciler ve onları hoş tutmaya gelen fahişeler bile.

Önce kekten bir ısırık alıyor Toloki, ardından yeşil soğandan. Gözleri, mutluluktan dans edercesine devriliyor. Ağır ağır çiğniyor, her bir lokmanın tadını çıkartacak kadar zaman tanıyor kendisine. Epey kekre bir tadı var bu yiyeceğin. Sanki ağzının içerisinde bir şarkı tutturuyor çiğnediği. Bu sabah yediği fasulyelerle tam tezat. Bu yemeği yerken Toloki'yi görmüş olanlar, İsviçre keki ile yeşil soğanın alışılmadık bir yakıştırma olduğunu söylemişlerdir. İşte bir neden daha bunu sevmeye. Böylesi bir karışım Toloki'nin kendi yakıştırması olsa da denizciler konuşurken duyduğu, doğru dinlerine mensup keşişlerle ilişkilendirdiği bir sadelik, aza tamah etme hâli buluyor Toloki bunda.

İki yaz önce doğudan gelen bir tekneden inerek karaya çıkan pembe elbiseli bir sofudan aldığı kitapçığın sayfalarıyla başka âlemlere gidiyor kimi zaman ve bu kutsal adamların yürüdüğü topraklar üzerinde yürüyor. Garip ve göze çarpan bir düşkünlüğü var bu doğulu keşişlerin yaşamına. Birinin sadece bilge adamların betimlemeleriyle haberdar olduğu ama hiç tatmadığı bir karışıma duyduğu susuzluk bu... Aghori kabilesinin dünya nimetlerinden elini eteğini çekmiş kutsal sadularının büyüleyici ışığı içerisinde görüyor kendini, dindar Hinduların adanmışlara gösterdiği müthiş hürmete nail olmuş vaziyette. Kısıtlı varlığını cesetlerin yakıldığı alanda harcıyor, yemeğini cesetlerin yakıldığı odunların ateşiyle pişiriyor, insan atıkları ve insan cesetleriyle besleniyor. Susuzluğunu dindirmek için idrarını içiyor. Eksik olan tek detay, insan kafatasından yapılmış bir dilenci kâsesi; çünkü sadakadan uzak duruyor. Adanmış kişi olsun

ya da olmasın, sadaka toplamayacak. Sadaka almak Şamanizm'in bir unsuru olarak kabul edilse de, bu kutsal kurallar arasında ihlal edeceği bir gelenek. Bu uzak ülkelerdeki Ag-hori sadularının cazibesinden uzak bir yaşama yeniden geldiğinde, çalışmadığı tek bir kuruş almayı rüyalarında bile kabul etmeyecek denli güçlü oluşundan hoşnut. Toloki'nin mesleğini icra eden insanlara topluluğu canlı tutacak elzem hizmetleri karşılığında ödeme yapılır. Bu hizmet, ölü için tutulan yastır.

Bankın üzerinde kıvrılıyor şimdi ve köyünde âdet olduğu gibi cenin pozisyonunda uyuyor. Bütün yıllar boyunca şehirde olsa da, Nefolovhodwe gibi şehir tarzına ayılıp bayılarak şehre özgü her çeşit pozisyonda uyuyan insanların aksine Toloki uyuma pozisyonunu değiştirmede. Dürüst olmak gerekirse Nefolovhodwe'yi uyurken görmedi, fakat şimdilerde ülkenin en varlıklı adamlarından biri olduğundan kendi köyünden olanları tanımazlıktan gelen böylesi bir adam, bacaklarını bükmeden yahut başka absürd bir pozisyon içerisinde uyumaya mahkûmdur. Fakat köylülerin aksine Toloki çıplak uyumaz çünkü köşesi umuma açıktır. Tamamen giyinik uyur, profesyonel kostümü içerisinde yahut bu kostüm dışında sahip olduğu tek giysi içerisinde, ki ev kıyafeti der buna. Yas kıyafeti eskidiğinden ve gerçekten buna benzer başka birini alma şansı epey düşük olduğundan, genellikle cenaze merasimlerinden gelir gelmez umumi tuvalette yas kostümünü ev kıyafetiyle değiştirir. Daha uzun yıllar yas tutmaya dayansın diye kostümünü muhafaza etmek ister. Şimdi aralık ayı, hava sıcak ve yapış yapış. Bundandır battaniyesini çekmiyor üzerine. Buz gibi rüzgârların okyanustan estiği kış günlerinde ise alışveriş arabasında tuttuğu kalın battaniyesine sarılır.

Bir saattir çalan çanların söylediği ninniye rağmen kolay kolay gelmiyor uykusu. Bugün olanları düşünüyor. Elbette güvenmişti. Kendisine saygısı olan Profesyonel Yas Tutucu güvenmiş olmayacaktı da ya ne olacaktı? Çocuğun cenazesinde neden böyle davranmışlardı ona? Şehrin tüm mezarlıklarında tanınan ve fazlasıyla sevilen bir kişiydi. Daha dün,